

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

כ"ח תשרי תשע"ח
07 אוקטובר 2018

הקליניקה לרגולציה סביבתית
Environmental Regulation Clinic

סיכום שנה"ל תשע"ח – הקליניקה לרגולציה סביבתית

הקדמה

השנה השתתפו בפעילות הקליניקה 14 סטודנטים וסטודנטיות. הסטודנטים למדו להכיר עקרונות בסיסיים ברגולציה סביבתית, דנו בסוגיות אקטואליות ופעלו במגוון רחב של תחומים להגנה על הסביבה וקידום עקרונות של צדק סביבתי.

תיקים ופרויקטים

העבודה המעשית היא לב ליבה של הפעילות בקליניקה. העבודה המעשית מהווה עבור הסטודנטים התנסות ייחודית בעבודה משפטית ומקדמת עקרונות של צדק סביבתי ופיתוח בר קיימא. הפרויקטים עסקו בשלושה תחומי תוכן מרכזיים – תכנון ובנייה, שינוי מדיניות ועבודה עם ארגונים.

תכנון ובנייה

מדידת קו החוף בתמ"א 13 – תיק מלון סאן בבת ים

[עמ"מ 6920/17 סאן בת ים אל.אל.סי נ' הפורום הישראלי לשמירה על החופים]

אחד התיקים החשובים עליהם עבדו בשנה האחרונה הוא תיק מלון סאן בו אנחנו מייצגים את הפורום הישראלי לשמירה על החופים. התיק עוסק בשאלת מדידת "קו מים עליון" בתמ"א 13, תוכנית המתאר הארצית לחופים. עמדתנו היא כי על רשויות התכנון ורשויות הרישוי, למדוד את קו המים העליון בקוהרנטיות עם חוק החופים – מקו גובה +0.75 ולא מקו גובה 0.0 כפי שטוענת המדינה והיזם. מדובר בהבדל משמעותי. משמעות שיטות המדידה השונות היא לעיתים הבדל של עשרות מטרים של חוף יבש לטובת הציבור. התיק כיום מתנהל בבית המשפט העליון. אם תתקבל עמדתנו, הדבר יאפשר להגן על החוף יותר מ-20 תוכניות שאושרו לפני חוק החופים.

מען למכתבים: מערך הקליניקות - חינוך משפטי לצדק חברתי - הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 5290002, ישראל
Postal Address: Clinical Legal Education Program - Faculty of Law, Bar-Ilan University, Ramat Gan 5290002, Israel
<http://law-clinics.biu.ac.il> • envclinic.biu.ac.il • Yotam.shlomo@biu.ac.il • Tel/Fax: 972 + 3 531 8814 : טל/פקס

קידום תכנון בר קיימא באשדוד:

המשכנו השנה את שיתוף הפעולה הפורה עם הפורום הציבורי לאיכות הסביבה באשדוד. במסגרת שיתוף הפעולה פעלנו בעניין שתי תוכניות – תוכנית להקמת בית מלון ובניין מגורים בחוף לידו ותוכנית להקמת שכונת מגורים בסמוך לנחל לכיש. **התוכנית בחוף לידו** כללה הקמה של מלון ובניין מגורים בתוך התחום המוגן של הסביבה החופית – פחות מ-300 מטר מקו החוף. ההצדקה להקמת מבנה המגורים הייתה תמיכה כלכלית

איור 1 - סטודנטים מציגים את הערר

בבניית המלון. לאחר שבשנה שעבר נדחתה התנגדות בנושא, הגשנו ערר שלצערנו נדחה על ידי ועדת הערר של המועצה הארצית לתכנון ובנייה. **התוכנית באזור נחל לכיש** כוללת הקמת שכונת מגורים בצפיפות גבוהה ובסמוך לנמל אשדוד. התוכנית אושרה בטרם התקבל סקר הסיכונים. לצערנו ההשגה שהגשנו נדחתה. על ההחלטה לדחות את ההתנגדויות הוגשה עתירה על ידי חברת נמלי ישראל. הפורום צורף כמשיב בעתירה ומיוצג על ידי הקליניקה.

[לעיון בהתנגדות ובערר בעניין חוף לידו](#)

[לעיון בהשגה בעניין לכיש](#)

הליכי רישוי בתמ"א 37/ח – עתירה בעניין היתר בנייה להנחת צנרת קונדנסט מקידוח לויתן:

[עת"מ 18-06-35065 ולנסי נ' מדינת ישראל רשות רישוי למתקני גז ואח']

ייצגנו את גב' שלומית ולנסי, תושבת מושב דור, בעתירה כנגד היתר בנייה להקמת צנרת קונדנסט בשטחה החקלאי. קונדנסט הוא חומר מסוכן, נדיף ודליק, לכן סברנו שיש לנקוט משנה זהירות בהליכי אישור צנרת מסוג זה. העתירה תקפה את הליכי אישור ההיתר ואת הבדיקות הסביבתיות שנעשו כדי להבטיח את בטיחות הצנרת. לצערנו, בית המשפט דחה את העתירה ולא קיבל את הטענות.

[לכתבה בכלכליסט](#)

[לעיון בעתירה](#)

מדיניות ציבורית:

שיתוף פעולה עם חברי כנסת: השנה המשכנו את שיתוף הפעולה עם שני חברי הכנסת הבולטים ביותר בתחום של הגנה על הסביבה – חה"כ דב חנין וחה"כ יעל כהן פארן. במסגרת הפעילות הסטודנטיות כתבו הצעות חוק, תקנות, טיפלו בפניות ציבור ופנו במכתבים בנושאים שונים ומגוונים לשרים ולרגולטורים.

הפעילות במסגרת לשכתה של ח"כ כהן פארן כללה: הפחתת הזיהום מתנורי קמין, התמודדות עם חלקיקים נשימתיים שנפלטים ממדפסות לייזר, תיקון חוק השקעות הון במטרה לעודד השקעות ירוקות, קידום הצעת

החוק להבראת הזיהום במפרץ חיפה, התייחסות לנושא הריסת מבנה הדולפינריום והקמת בניינים ומלונות במקומו, טיפול במפגעי האבק כתוצאה מפינוי פסולת בניין ועוד.

על העבודה כתבו הסטודנטיות כי "אין ספק שזאת הייתה חוויה מיוחדת במינה, שנוכח לעוד שנים רבות ואנחנו שמחות שהייתה לנו ההזדמנות לקחת בה חלק."

הפעילות במסגרת לשכתו של ח"כ דב חנין כללה: הגשת הצעת חוק בנושא הרחבת תקופת צינון במעבר של עובדי המשרד להגנת הסביבה והצעת חוק להגדלת ההנחה לנסיעות תלמידים בתחבורה ציבורית, פעילות בנושא תוכניות הבנייה בכיכר אתרים, פניות בנושאי זיהום אויר, הגנה על יער המורים, טיפול באתרי פסולת לא חוקיים, קידום חוק אזורים ימיים ועוד.

בריאות הציבור

במהלך השנה ערכנו מחקר הבוחן את אופן ההסדרה של בריאות הציבור בישראל, בין היתר בהשוואה למדינות אחרות בעולם. הממצא העיקרי של המחקר היה כי ישנם תחומים רבים אשר נמצאים באחריות רגולטורית מקבילים וכן שיש מחסור בכלים לאכיפה. מצב אשר עלול להוביל לכך שנושאים רבים "נופלים בין הכיסאות". לאור זאת המלצנו להקים גוף שיהיה אחראי על האכיפה, וכן מתן הגדרות ברורות להוראות החוק המעורפלות בתחומים אלו.

על העבודה בפרויקט כתבו הסטודנטים כי "הקליניקה הכניסה אותנו לתוך "עולם" חדש שלא הכרנו וגילינו כמה עמוק, משמעותי ומעניין עולם זה."

תיקון חוק רישוי עסקים

בתיקון האחרון של חוק רישוי עסקים הוספו שני סעיפים. מטרת הסעיפים היא להטמיע שיקולים של הגדלת הפעילות הכלכלית. השינוי משפיע על החלטות של רגולטורים, ובראשם המשרד להגנת הסביבה ומשרד הבריאות. תיקון זה עלול לפגוע באיזונים הפנימיים של החוק וליצור מצב בו שיקולים פיננסיים באים על חשבון שיקולים של הגנה על הסביבה ובריאות הציבור - ובכך לפגוע בעיקרון הפיתוח בר קיימא והמזהם ישלם. פנינו בשם הפורום הציבורי לשמירה על החופים לוועדת הפנים והסביבה בכנסת ולחברי כנסת מהשדולה הסביבתית. בעקבות הפעילות הציבורית בנושא רוכך החוק.

לכתבה במעריב

[ניתן למצוא פניות בנושא כאן](#)

שיתופי פעולה עם ארגונים נוספים

חופש מידע

איור 2 - סטודנטיות מציגות את דוח חופש המידע

השנה סיכמנו את פרויקט חופש המידע באיגודי ערים לאיכות סביבה בשיתוף עם עמותת אזרחים למען הסביבה. את ממצאי הפרויקט הצגנו בכנס "מהפכת השקיפות: תמונת מצב, כנס במלאת עשרים שנה לחקיקת חוק חופש המידע".

עצים במרחב העירוני

לעצים במרחב הציבורי יש חשיבות רבה. עצים מספקים נוף נאה, צל ומצמצמים את תופעת "אי החום העירוני". בתחום זה בשנה האחרונה פעלנו, בין היתר, להנגשת מידע על התנגדויות לכריתת עצים. סייענו בכתיבת [ערך בעניין לאתר "כל-זכות"](#) והכנו "זכותון" קצר להפצה.

חוק הפיקדון

פרויקט חוק הפיקדון הוא שיתוף פעולה עם עמותת מלי – מרכז לאזרחים יוזמים. העבודה בפרויקט כללה כתיבת מכתבי התראה לרשתות וסניפים שלא עמדו בדרישות חוק הפיקדון בשם מתנדבים של העמותה.

משקי בעלי חיים

משקי בעלי החיים הם בעלי השלכות סביבתיות שליליות רבות. חרף עובדה זו, מדובר בפעילות המסובסדת על ידי המדינה. במסגרת הפרויקט הגשנו עתירת חופש מידע כדי לקבל מידע מלא על היקף המימון של משקי בעלי החיים. בנוסף, פנינו למשרד החקלאות והמשרד להגנת הסביבה בדרישה שיקדמו פתרונות לתופעת הזיהום החקלאי ממשקי בעלי חיים בהתאם לדוח משנת 2015. הסטודנטית שעבדה על הפרויקט ציינה כי: "אני מרגישה שהחשיבה המשפטית התחדדה אצלי בשנה הזאת בזכות העבודה הפרקטית בקליניקה וכי אני הרבה יותר בטוחה היום מבעבר לכתוב ולהתנסח באופן משפטי. הקליניקה חיזקה אצלי את המשמעות העצומה של השמירה על הסביבה ועל בעלי החיים שבה ולכן אני מאוד שמחה על הזכות שניתנה לי לקחת חלק בפעילות החשובה הזו."

השיעורים

איור 3 - הרצאה של חברת הכנסת יעל כהן פארן

השיעורים השנה היו רבים ומגוונים. כמו בכל שנה צוות הקליניקה העביר שיעורי מבוא ברגולציה סביבתית ובניהול תיקים סביבתיים. השיעורים כללו מפגשים עם עורכי דין ממיטב משרדי עריכת הדין כדי לשמוע על ייצוג מפעלים, עו"ד מפרקליטות מחוז תל אביב להרצאה על אכיפה בחוק התכנון והבנייה ומפגש עם ח"כ יעל כהן פארן שסיפרה לסטודנטים

על עבודתה הפרלמנטרית. כמו כן קיימנו שיעור משותף עם הקליניקה ליישוב סכסוכים משפטי בו הם התנסו בייצוג בגישור על תיק מנהלי.

תוכניות לשנה"ל תעש"ט ושיתופי פעולה

אחד הפרויקטים החדשים שאנחנו משיקים בשנה הבאה הוא פרויקט שיתוף ציבור בהליכי מתן היתרי פליטה. הפרויקט הוא שיתוף פעולה משפטי-מדעי. מטרתו לתת לציבור כלים להגשת הערות יעילות על טיטות היתרי פליטה של מפעלים. ניתן לקרוא עוד על הפרויקט [כאן](#). אם נושא זה מעניין אותכם, נשמח לשתף פעולה.

בנוסף, אנו ממשיכים בפרויקט תכנון ובנייה. נשמח לסייע לעמותות, התארגנויות ואנשים פרטיים בהליכי תכנון שיש להם השלכות על פיתוח בר קיימא וצדק סביבתי.

תודות

ראשית, נבקש להודות למרצים שהגיעו לחלוק את הניסיון שלהם עם הסטודנטים: עו"ד רונית אמיר-יניב, עו"ד נועם רוני, משרד גרוניצקי ושות', עו"ד עמית אופק ממחלקת אכיפת דיני מקרקעין וחה"כ יעל כהן פארן.

אנו מודים לשותפים שלנו לאורך הדרך – חה"כ דב חנין, חה"כ יעל כהן פארן, הפורום הישראלי לשמירה על החופים, הפורום הציבורי לאיכות הסביבה באשדוד, אזרחים למען הסביבה, עמותת מלי, תנו לחיות לחיות, המרכז לערים חכמות באוניברסיטת בר אילן, כל-זכות, האגודה לצדק חלוקתי ואדם טבע ודין.

כמו כן, ברצוננו להודות נבקש להודות לסגל המנהלי על הסיוע היום-יומי בעבודת הקליניקה ולסגל הקלינאיות שתמיד נכון לתמיכה וייעוץ. בפרט ברצוננו להודות, לד"ר שירי רגב-מסלם ועו"ד קרן צפריר, מנהלות מערך הקליניקות, על העזרה והתמיכה.

לבסוף, אנו מודים לסטודנטים שהשתתפו בקליניקה השנה ועבדו על הפרויקטים השונים. אנו מקווים שבמהלך פעילותם בקליניקה הם רכשו כלים שימשו אותם בעתיד. הסטודנטים שהשתתפו בקליניקה בשנה"ל תשע"ו הם: מיכל אופיר, טל בן ניסן, נוי גבריאל, רבקה גורן, דור גרינברג, מתי דוידסקו, יאיר וינר, שיר כאן, לילך מיכלשטיין, רויטל מנדלסון, אמונה משולמי, ענת עופרי, נגה שגב ומתן שחר.

בברכת שנה אקדמית פורייה וירוקה,

עו"ד יותם שלמה

פרופ' אורן פרו

מנהל הקליניקה

מנחה אקדמי